

La Strada ČR, o.p.s.
222 71 71 71
WWW.strada.cz

Obchodování se ženami a nucená prostituce

Podklady pro prevenční lekce

Březen 2006

Obsah

Stručné informace na úvod	3
Obchodování s lidmi	4
Situace v ČR	4
Rizika obchodování s lidmi a nucené prostituce romských žen	5
<i>Umíme se bránit a to nám sluší</i>	7
Setkání	7
Aktivita I – Michala	7
Aktivita II Hranice	10
Základní bezpečnostní tipy	11
Nabídka sociálních služeb La Strada ČR	12
Použitá literatura	16
Obrázek 1	17
Obrázek 2	18
Obrázek 3	19

Stručné informace na úvod

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

v textu, který držíte v ruce, naleznete inspiraci pro realizaci programu prevence obchodování se ženami a nucené prostituce. Tento program je určen zejména pro mladé dívky a ženy žijící v sociálně vyloučených lokalitách. Popis prevenčního setkání je doplněn informacemi o situaci obchodování s lidmi, doporučeními a tipy, jak se zachovat v rizikové situaci a kde vyhledat pomoc.

Základem prevenční lekce je série obrázků popisujících proces obchodování, která je přílohou textu a zároveň je i motivem vytištěným na tričkách určených dívkám, které lekci absolvují.

Tento materiál vznikl jako jeden z výstupů projektu Prevence obchodování se ženami v romských komunitách ve střední a východní Evropě.

Trilaterální projekt Prevence obchodování se ženami v romských komunitách ve střední a východní Evropě byl realizován z potřeby reagovat na existenci/přítomnost nebo účast romských klientek v programech organizací, které poskytují sociální služby obchodovaným osobám či ženám vykořisťovaným k prostituci. Druhým důvodem pro realizaci projektu byl fakt, že mnoho romských žen a dívek patří zejména kvůli ekonomické situaci, ve které se nacházejí, mezi velmi rizikovou skupinu pro obchodování se ženami. Projekt, na kterém se podílely La Strada Polsko, La Strada ČR a Aliancia Žien Slovenska, ve svých výstupech také volně navazuje na projekty realizované v této oblasti v minulých letech.

Cílem projektu bylo zejména posílit spolupráci mezi Polskem, ČR a Slovenskem, předat zkušenosti obou organizací La Strada slovenským nevládním organizacím a vytvořit vhodný nástroj prevence obchodování s lidmi do sociálně vyloučených lokalit, kde na Slovensku i v ČR žijí převážně Romové.

Prevenční lekce a série obrázků jsou společným dílem mnoha pracovníků českých i slovenských nevládních organizací. Materiál byl vytvářen na setkáních, trénincích a prostřednictvím konzultací s nevládními organizacemi, které působí v romských komunitách. Bez úzké spolupráce těchto lidí, kteří materiály v průběhu vzniku konzultovali přímo s cílovou skupinou, by tento materiál nemohl vzniknout. Díky patří rovněž podpoře Evropské komise, která tento projekt financovala prostřednictvím programu Daphne.

Doufáme, že nabízený materiál využijete ve vaší práci.

Za La Strada ČR,o.p.s.
Petra Kutálková
Březen 2006

Obchodování s lidmi

Podle odhadů mezinárodních organizací jsou na celém světě ročně obchodovány minimálně 2,45 miliony osob.

Při obchodování s lidmi dochází ke zneužívání lidí jinými osobami. Obchodované osoby jsou drženy výhrůžkami nebo fyzickým násilím na nějakém často od domova vzdáleném místě nebo v cizině, jsou nuceny k práci, kterou by dobrovolně nevykonávaly nebo v podmínkách, které by pro ně byly za běžných okolností nepřijatelné. Často se stává, že za práci nedostávají žádnou nebo jen velmi malou mzdu, musejí pracovat dlouhé hodiny bez možnosti odpočinku a s minimálním přísunem stravy.

Obchodníci s lidmi nejčastěji zneužívají ženy a děti k poskytování sexuálních služeb. K práci v sexuálním průmyslu mohou být však nuceni i mladí muži. Obchodování s lidmi má také další formy např. zneužívání a nucení lidí k práci v zemědělství, v továrním průmyslu, k žebrání, k práci v domácnostech či obchodování se ženami za účelem sňatku.

O obchodování s lidmi se často mluví jako o novodobém otroctví, a to proto, že jsou porušována základní lidská práva obchodované osoby; ta se nemůže svobodně pohybovat, rozhodovat o svém těle, o svém osudu...

Situace v ČR

Obchodování s lidmi se nevyhýbá ani České republice. Do České republiky jsou obchodováni lidé z mnoha jiných států. Dle odhadů La Strady jsou řádově desítky až stovky osob ročně v České republice nuceny za otrockých podmínek pracovat či vykonávat prostituci.

Česká republika je v současné době vzhledem k obchodování s lidmi především zemí cílovou a tranzitní – tedy lidé z dalších států jsou transportováni přes naše území či vykořisťováni přímo v ČR.

Klientkami La Strady se stávají většinou ženy, které byly nuceny pracovat v prostituci. Před třemi lety se mezi klientkami La Strady objevily také ženy, které byly nuceny pracovat za otrockých podmínek v průmyslu (např. jako šičky, uklízečky na stavbách či vykonávaly pomocné práce v mrazárně). Nejvíce klientek pochází ze zemí bývalého SSSR (zejm. Ukrajina), další velkou skupinu tvoří Češky případně Slovenky. Výjimkou nejsou však ani ženy z Asie (např. Vietnam, Čína).

Před deseti lety byla ČR zejména zemí původu obchodovaných žen. Ženy, které přijaly nabídku práce v zahraničí - ať již přes inzerát či od známého - se mohly snadno díky nedostatku informací a jazykové nevybavenosti ocitnout v situaci, kdy byly nuceny pracovat v sexbyznysu. I přesto, že stále existují případy českých žen, které byly nuceny k prostituci v zahraničí, lze konstatovat, že díky větším možnostem a přístupu k informacím je možné rizika minimalizovat a tedy za prací migrovat bezpečněji. Stále však existují skupiny osob, které k informacím přístup nemají či je k rizikovému chování donutí ekonomická situace.

Klientkami La Strady jsou také ženy, které byly vykořisťovány v prostituci v rámci ČR. České ženy jsou obchodovány z jednoho regionu (např. z Ostravska) do jiného či nuceny k prostituci partnerem v místě, kde žijí. Mnohdy se jedná o ženy, které se

rozhodly dobrovolně vykovávat prostituci z ekonomických důvodů či na základě klamavých slibů kuplířů. Kuplíři často ženám slibují společnou budoucnost, založení rodiny či s nimi dokonce počnou dítě. Mnoho z žen, které pracují pro své partnery – pasáky, z počátku nehodnotí svoji situaci jako vykořisťující. „Společné“ peníze odevzdávají muži, který je z těchto peněz obléká a živí. Mnohdy také svolí k půjčkám či úvěrům od bank, které jim pasáci ochotně pomohou zajistit. Teprve ve chvíli, kdy zjišťují, že sliby byly klamné, často až dlouho poté, co dlouhodobě čelily fyzickému i psychickému násilí ze strany pasáka, začnou svoji situaci přehodnocovat. Cesta z prostředí vykořisťující prostituce je složitá. Ženy mnohdy podobně jako ty, které čelí domácímu násilí, mají i přes prožité zkušenosti ke svému pasákovi vztah a mnohdy stále věří, že se situace může změnit. Pasák je také v mnoha případech jediný, s kým se po dlouhou dobu vídaly či kdo o ně jevil alespoň nějaký zájem. I pokud se ženám podaří uniknout a ze vztahu s pasákem vyvázat, zůstávají mnohým fyzická i psychická zranění a v některých případech i vysoké dluhy na úvěrech či půjčkách. Cesta k samostatnému životu je však možná.

Rizika obchodování s lidmi a nucené prostituce romských žen

V České republice žije podle sčítání lidu v roce 2001 zhruba 11 000 Romů. Při koncipování činností směřujících k podpoře a práci s romskou komunitou se však pracuje s odhadu faktického počtu příslušníků tohoto etnika. Nejčastěji se hovoří o číslech v rozmezí 250 -300 tisíc Romů.

Historickým vývojem, zejména v období po 2. světové válce do současnosti, je dána specifická romských sídelních struktur, tj. místních koncentrací Romů do enkláv obklopených většinovým obyvatelstvem. Po roce 1990 začaly narůstat snahy některých místních samospráv k vytlačení romských komunit z center měst na jejich periferii či v některých případech i za města.

V současnosti se hovoří nejenom o tom, že rezidenční segregace má etnický rozměr, za nebezpečný se považuje především fakt, že romské enklávy, které jsou charakterizovány sociální homogenitou, se stávají čím dál tím častěji ghety. Ghety, jejichž společným jmenovatelem je sociální vyloučení obyvatel, narůstání sociálních problémů, zvýšená míra výskytu sociálně patologických jevů a především jejich postupné uzavírání se vůči okolnímu světu a prohlubující se rezignace obyvatel na možnost změnit tuto situaci.

V romských ghettech a v lokalitách, kde je vysoká koncentrace Romů, se kumulují rizikové faktory, které významně zvyšují ohroženost romských žen z hlediska obchodování a nucené prostituce. V souvislosti se socioekonomickou situací se jedná především o nezaměstnanost, obtížnou zaměstnatelnost, chudobu, nízké vzdělání, přijatelnost nechráněného zaměstnávání či závislost na drogách či alkoholu. K těmto rizikovým faktorům přistupují ještě další, které jsou spojené s etnokulturní příslušností žen k romské komunitě - odlišný postoj k ženským právům, orientace na přítomnost, nárůst počtu emigrujících Romů a v neposlední řadě i exotičnost Romek pro potenciální kupce. Závažným rizikovým faktorem je rovněž obecná neinformovanost žen o problému obchodování, která je v sociálně vyloučených

lokality a romských komunitách ještě významnější díky obtížné informovatelnosti jejich obyvatel.

Obchodování s lidmi a nucená prostituce jsou jevy, které se odehrávají latentně, do kriminálního prostředí je velmi obtížné proniknout a situaci popsat. (Nejenom) romské ženy mnohdy násilí, které na nich bylo či je páčáno, z mnoha důvodů neohlásí či nevyhledají pomoc. Informace o situaci žen, které jsou vykořisťovány, se tedy velmi obtížně získávají. La Strada disponuje informacemi od romských i neromských klientek, sondami do prostředí prostituce, informacemi od policie, spolupracujících nevládních organizací či případovými studii romských dívek, které byly nuceny do prostituce.

Mechanismy vykořisťování romských žen varíjí. Od situace, kdy je k prostituci nucena žena svým partnerem či manželem, přes situace, kdy malá skupina pasáků či pasák sám „vlastní“ i několik žen, které nutí prostituovat mnohdy daleko od místa jejich bydliště. V minulosti se také objevovaly případy větších organizovaných uskupení, která se zabývala obchodováním se ženami přes hranice států – z ČR do zahraničí či ze Slovenska do Čech. U romských žen převažují případy, kdy ženu k prostituci za účelem vykořisťování zláká či nutí osoba či osoby, které žena již před tím znala.

Míra a formy používaného násilí se také případ od případu liší. Mezi klientkami La Strady byly romské ženy, které vyrostly v disfunkčních rodinách či prožily sexuální násilí v dětství. Ty v době, kdy pracovaly v prostituci, i přes násilí, kterému čelily a faktu, že nedostávaly vydělané peníze, neviděly situaci jako vykořisťující - jejich pasáci byly jedinými, kdo o ně jevil zájem, zajišťoval bydlení, stravu a občas jim „kupoval dárky“. Některé z klientek La Strady měly se svými pasáky děti, které v době soužití sloužily jako nástroj nátlaku ze strany partnerů. Často používaným způsobem, jak ženy donutit k prostituci, je také neustálá kontrola kombinovaná se zastrašováním, výhrůžkami násilí vůči rodině či blízkým osobám. Detailně jsou také popsány případy dívek, které při útěku z domova či z ústavní péče většinou pod vlivem partnera, se kterým se seznámily na útěku, začaly pracovat v prostituci. Některé z nich pak byly prodány dalším pasákům ať již v ČR či do zahraničí. Prostituci jako způsob výdělku si volí také některé (nejenom) romské uživatelky drog, kterým jejich pasák pak zajišťuje přísun „dávky“. Závislost na drogách funguje rovněž jako způsob nátlaku k provozování prostituce či k provozování praktik, které by jinak žena odmítala. Zdokumentované jsou i případy, kdy ženu – Romku ze Slovenska - prodala pasákovi její vlastní rodina. Ze slovenských osad také přicházejí informace o „zapůjčování“ dětí, které pak v zahraničí vydělávají na úžernické dluhy žebrotou.

La Strada rovněž poskytovala služby romským ženám, které přes internet odpověděly na nabídku práce na jihu Evropy; fiktivní agent je poté, co je dopravil do zahraničí, zavřel do svého domu a nutil dělat prostituci.

Obchodováním s lidmi či vykořisťováním v prostituci jsou ohroženy také ženy, které se pro prostituci jako zdroj obživy rozhodly dobrovolně či samy např. pod tlakem okolností zvolily prostituci jako způsob výdělku. Romské ženy, které pracují v prostituci v ČR, nalezneme totiž zejména v prostředí pouliční či silniční prostituce či mezi osobami, které pracují v barech restauracích nižších cenových skupin. Zejména

tyto skupiny prostitutek trpí násilnou trestnou činností, a tedy se může snadno stát, že jsou např. proti své vůli prodány cizím pasákům.

Obchodování s lidmi či nucená prostituce může mít mnoho podob a forem. Každý případ je jedinečný a popsané mechanismy jsou spíše ilustrací. O mnoha případech informace chybí. Otázkou také např. zůstává, zda i romské ženy jsou obchodovány za účelem nucených prací mimo sexuální průmysl, podobně jako některé zahraniční klientky La Strady.

Pro identifikaci obchodování s lidmi a nucené prostituce a pochopení žen, které žijí v takové situaci, je spíše než konkrétní příběhy nutné znát mechanismy nátlaku, obtížnou situaci obětí těchto trestných činů a také práva člověka, jejichž porušování na tyto jevy ukazuje – svoboda a možnost rozhodovat o svém osudu, nakládat se získaným výdělkem, svoboda v pohybu, možnost odmítnout

Umíme se bránit a to nám sluší

Setkání

Prevenční setkání je možné uskutečnit v podstatě kdekoli - ve třídě, v klubovně, v nízkoprahovém zařízení, v romském centru -v optimálním případě začleněním setkání k prevenci obchodování s lidmi a nucené prostituci do stávajícího programu zařízení. Pokud taková možnost není, je možné požádat např. romského poradce či poradkyni, aby setkání pomohl zorganizovat.

Aktivity, které jsou dále popsány, jsou vhodné pro dívky od 12 let věku. Na lektorce/lektorovi záleží, jak povede diskusi, která z nabízených témat a informací s dívkami otevře a jak přizpůsobí výklad místním podmínkám a situaci. Nabízené aktivity je možné modifikovat či doplnit dalšími podobnými činnostmi.

Aktivita I – Michala

Cíl:

- Znat rizika obchodování s lidmi a nucené prostituce
- Znat základní mechanismy bezpečného chování při odjezdu za prací a v krizové situaci
- Dokázat vytvořit bezpečnostní a krizový plán

Velikost skupiny:

6-20 dívek

Čas:

30-60 minut dle velikosti skupiny a rozsahu diskuse.

Pomůcky:

Dvojice obrázků 1, 2, 3 (v příloze)

Části příběhu 1 a 2, případně 3

1) Rozdělte dívky do skupin po trojicích až čtveřicích.

2) Každá skupina obdrží jednu dvojici obrázků (označené 1 nebo 2) a příběh se stejným číslem. Skupiny jsou instruovány, ať si prohlédnou obrázky a přečtou příběh.

3) Skupiny, které pracují s příběhem označeným číslem 1, obdrží instrukci, aby se zamyslely nad tím, jak by se měla Michala zachovat před odjezdem. Co by si měla zjistit, co vzít sebou, jak se chovat co nejbezpečněji, aby předešla možným rizikům. Co by Michale dívky poradily, pokud by se jednalo o jejich kamarádku?

Skupiny, které pracují s příběhem označeným číslem 2, mají za úkol vymyslet, co může Michala ve své situaci dělat? Dívky by se měly snažit pochopit, jak se Michala cítí, co jí případně může bránit obrátit se o pomoc.

4) Během skupinové práce kladte otázky, podporujte diskusi.

5) Uzavřete práci ve skupinách. Požádejte skupiny, které pracovaly s obrázkem s číslem 1, ať nejprve ukáží ostatním obrázky, převypráví příběh a po té prezentují výsledky skupinové práce. (Skupinu požádejte, ať položí obrázek na viditelné místo např. doprostřed kruhu). Ostatní skupiny doplňují informace. Následuje stejný postup u skupiny, která měla obrázek č. 2.

6) Po prezentaci všech zúčastněných skupin, doplňte poslední dva obrázky a diskutujte různé varianty podobných příběhů, zajímejte se o to, jaké informace a zkušenosti mají dívky. Znají podobné příběhy ze svého okolí, z televize apod.?

7) Po diskusi doplňte poslední obrázky. Diskutujte, co konkrétně by asi Michala potřebovala od sociální pracovnice v La Stradě či v jiné organizaci. Doplňte možnosti pomoci ženám v podobných situacích. Zdůrazněte číslo Info a SOS linky La Strady případně jiná čísla, kam se dívky mohou v podobných situacích obracet.

Dle věku a zkušeností skupiny lze diskusi později na základě příběhu rovněž směřovat k situaci v oblasti prostituce, motivům pro práci v prostituci, zneužívání v oblasti prostituce a možnostem pomoci. Na příběhu Michaly lze také diskutovat porušování práv a možnosti, jak se bránit, důsledky sexuálního násilí apod.. Rovněž je vhodné pohovořit a prodiskutovat další formy obchodování s lidmi.

Při diskusi vždy ved'te dívky k tomu, aby se naučily používat zásady bezpečného chování. Rozmlouvání, strašení, vyhrožování či kladení viny obětem trestných činů nejsou účinné mechanismy prevence a v životě nefungují.

V rámci setkání lze také pracovat pouze s obrázky, tato varianta je vhodná zejména pro dívky, které jsou starší, či disponují zkušeností či informacemi o podobných situacích.

Na závěr setkání rozdejte trička s obrázky.

1.

Michaly táta už šest let marně hledá práci v menším městě na severu Čech. Mámě se po dvouroční nezaměstnanosti konečně podařilo získat místo kuchařky ve škole. Michala, nejstarší ze 3 sourozenců, před půl rokem dokončila školu.

V době, kdy Michala přemýšlela, zda nastoupí jako pokladní do supermarketu, přijel na návštěvu bratranec Rudy. Celé rodině přivezl spousty dárků; Michale se nejvíc líbil nový mobilní telefon, po kterém už dlouho toužila a krásné zlaté náušnice. Na návštěvě pobyl asi týden. Byl to moc pěkný týden, všechny svezl ve svém novém autě, nakoupil spousty jídla a pití. Jednou večer, když celá rodina seděla u večeře, se Michaly zeptal, co plánuje po škole dělat. Michala se trochu styděla říct, že bude prodavačkou, už dávno snila, že se stane kadeřnicí nebo recepční ve velkém hotelu. Odpověděla ale po pravdě. Rudy odpověděl, že by možná nějaké další možnosti byly. Musí však „udělat pár telefonů“.

Dva dny po té Michala viděla Rudyho, jak mluví s rodiči. Zasllechla své jméno. Večer jí rodiče oznámili, že se Rudymu povedlo pro Michalu sehnat práci pokojské v luxusním pražském hotelu. „Časem by si ses mohla stát i recepční“, řekl Michale Rudy. Michala byla překvapená, trochu se bála jít do Prahy, od rodičů nikdy nebyla delší dobu pryč a Rudyho také moc dobře neznala. Strýc Rudy však nabídl, že může bydlet s jeho matkou a sestrou, on se v Praze moc nezdržuje. Když Michala uslyšela závratnou částku, kterou by za svoji práci dostávala a představila si, co všechno by si mohla nakoupit a ještě by ušetřila pro rodiče, strach zmizel. Do odjezdu zbýval týden. Michala přemýšlela, co je potřeba vzít sebou a co zařídit....

2.

Karol Michalu vozí denně „na trasu“ blízko hranic s Německem. Denně musí Michala obsloužit alespoň 6 zákazníků. V autě opodál sedí muž a celý den jí hlídá. Karolovi, jak si nechává muž v autě říkat, dluží spousty peněz, které za ní zaplatil Rudymu.

Když se tehdy Michala ocitla sama v cizím domě, kde byla zavřena spolu s dalšími ženami, několik dní skoro nejedla a nespala. Stále nechápala, co se stalo. Karolovi vysvětlovala, že je to omyl, jela přece do Prahy pracovat jako pokojská. Karol byl z počátku vlídný, slíbil, že až vydělá peníze, může jít. Další den však Michale řekl, že už nebude dál čekat. „Nechceš snad, abych musel říct rodičům, co děláš?“ a zabouchl dveře. Michale bylo zle. Najednou vedle ní klečela jedna z žen, které v domě bydlely. Utěšovala Michalu, řekla jí o „těch chlapech na trase, že nejsou tak zlí, jak se může zdát.“ Když bude Michala poslouchat, může se mít dobře nebo, pokud by chtěla, časem jí Karol přestane hlídat a ona bude moct utéct. „Karol není dobrý člověk, dej pozor. Zná tvoji rodinu, ví kde žije.“ dodala.

Michala pracuje na „trase“ už víc než měsíc. Cítí se špinavá, unavená, je jí stále zima. Neví, co má dělat. Bojí se Karola....

3.

Michala sedí v kanceláři La Strady. U kafe spolu se sociální pracovníci přemýšlí, co bude dál. Není si jistá, co může po sociální pracovníci chtít a zda jí může důvěřovat....

Aktivita II Hranice

Tuto aktivitu lze použít na doplnění výše popsané lekce či při jiných setkáních.

Cíl:

uvědomit si vlastní hranice

zjistit, jaké mohou být reakce na porušení osobních hranic

zmapovat si, kde se dá hledat pomoc, pokud mě někdo nutí k něčemu, co nechci dělat

Velikost skupiny:

do 20 osob (v případě více než 20 osob ve skupině je možné pracovat se dvěma skupinami zároveň)

Čas:

20 -30 minut

Pomůcky:

Žádné.

Instrukce

Skupina utvoří kruh, lidé stojí čelem dovnitř.

Vybraný dobrovolník/ice se postaví doprostřed kruhu. Jeho/jejím úkolem je stát na místě, uprostřed. Lidé v kruhu jsou instruováni přibližovat se pomalu k osobě stojící uprostřed. V momentě, kdy to osobě uprostřed přestane být příjemné, má říci dost.

Když skupina překročí hranici „příjemnosti“ a osoba stojící uprostřed řekne dost, lektor/ka autoritativně skupinu vyzve, aby učinila ještě jeden krok.

Stejný postup se opakuje 2-3x, osoby stojící uprostřed se vymění. Je možné měnit situaci osoby stojící uprostřed, např. se zavřenýma očima, ve dřepu apod.

Po ukončení aktivity se lektor/ka ptá nejprve na pocity dobrovolníka/ice, který/á stál/a uprostřed, na jeho/její pocity:

Jaké to bylo, když stál/a uprostřed?

Jak se cítil/a, když se kruh uzavíral?

Jak se cítil/a když jsi řekl/a dost a skupina přesto udělala další krok?

Jaké byly reakce, když se kruh uzavřel a lidé stáli tváří v tvář?

Lektor/ka porovná reakce různých dobrovolníků/ice, popíše, jaké jsou reakce na nepříjemnou situaci (např. přikrčení, křik, opakování nesouhlasu, agrese, pláč, volání o pomoc...). Reflektuje také rozdíly mezi tím, jak daleko si pustíme „k tělu“ cizí osoby, jak daleko známé apod. Legitimizuje rozdíly mezi individuálními reakcemi každého dobrovolníka/ice.

Po aktivitě je potřeba sdělit, že každý má právo říci NE v situaci, která je mu nepříjemná, kdy je do něčeho nucen. V životě jsou však i situace, kdy říci NE nestačí, okolí nesouhlas nerespektuje. V takových chvílích se různí lidé chovají různě,

podobně jako to bylo při hře v kruhu. Takovou situací je například obchodování s lidmi (i přesto, že člověk vzdoruje, jeho NE nestačí). Každý člověk má právo na „volání o pomoc“, je nutné si uvědomit, že pokud se osoba stane obětí obchodování, nesmí si situaci klást za vinu (obchodované osoby, podobně jako ty, které přežily znásilnění či domácí násilí, si kladou za vinu vznik situace, kterou přežily).

Se skupinou se pak diskutuje, kde a jak se dá hledat pomoc, pokud bychom utíkali z uzavřeného místa v zemi, kterou neznáme...

U každého nápadu se skupinou diskutujeme negativa a pozitiva.

Na závěr zopakujeme se skupinou nejužitečnější tipy.

Základní bezpečnostní tipy

Když se chystáš využít nabídky práce někoho z okolí:

- ověř si vše, co je ti nabízeno.
- neber žádnou práci jen na základě ústní dohody.
- chtěj písemné záruky i od člověka, kterého dobře znáš.
- zajímej se o další podmínky tvého pobytu mimo domov (ubytování – adresa, cena a způsob jeho hrazení, volný čas apod.)

Co je důležité udělat před odjezdem a po něm?

- Měj přesné informace o místě pobytu a přesný popis případné práce v daném místě.
- Zanech známé a důvěryhodné osobě kopii pracovní smlouvy a adresu či kontakt na místo, kde se budeš v dané zemi zdržovat.
- Domluv si a pak udržuj pravidelný kontakt s důvěryhodnou osobou doma.
- Zanech známé a důvěryhodné osobě fotokopii pasu a aktuální fotografii.
- V dané zemi měj u sebe stále pas – nedávej jej do ruky cizím osobám.
- V zemích EU platí občanský průkaz, vezmi si ho spolu s pasem.
- Pokud je to možné, nechávej si mzdu vyplácet na účet, nikoli hotově.
- Nepřijímej od zprostředkovatele (zaměstnavatele) žádné dárky nebo půjčky.
- Pozoruj změny v chování zprostředkovatele (zaměstnavatele) – např. náhlou změnu dat odjezdu, odkládání formalit na neurčito, nátlak na přijetí dalších změn apod.; změny mohou napovědět, že není vše v pořádku.
- Vezmi si s sebou kontakty na českou ambasádu v dané zemi, čísla na krizové linky v dané zemi, kontakt na pomáhající nevládní organizace.

Je možné také diskutovat situaci, kdy člověk hledá práci přes agenturu či přes inzerát.

Když budeš kontaktovat agenturu či odpovídat na inzerát, zajímej se o:

- registraci agentury a kde si ji můžeš ověřit.
- přesný popis tvé pracovní náplně a trvej na tom, aby byl uveden v pracovní smlouvě.
- dobu, na jakou bude pracovní smlouva podepsána.
- zajištění pracovního povolení a zdravotního pojištění.
- přesné adresy tvého případného pracoviště a bydlení.
- délku a rozvrh pracovní doby, výši stanovené odměny, způsob a termíny vyplácení.
- pokud se jedná o prostituci, informuj se, zda není v dané zemi trestná.

Co dělat, pokud se někdo dostane do potíží ?

- Tipy:
- utíkej, tam kde jsou lidé, na nějaké veřejné, ale zároveň oficiální místo (úřad, knihovna, pošta atd.)
- požádej o pomoc instituci spíše než soukromou osobu – u instituce je menší riziko zneužití
- pomoc můžeš najít v místech označených křížem např. nemocnice, kostely...
- pokud si v zahraničí, snaž se kontaktovat zastupitelství své země – (lektor/ka případně vysvětlí, co je úlohou zastupitelství)
- žádej o kontakt na pomáhající organizaci, zejména tehdy, pokud se obáváš, že je policie spojena s obchodníky, v ČR můžeš takové kontakty získat např. v organizaci La Strada ČR
- i ve většině cizích zemí můžeš z budky zavolat o pomoc na číslo 112 (to platí, pokud ovládáš alespoň základy jazyka)
- nikdy se neobviňuj
- máš právo na ochranu a nezasloužíš si odsuzování za to, co se ti stalo

- Vždy existují možnosti pomoci!

Nabídka sociálních služeb La Strada ČR

La Strada (LS) nabízí obchodovaným osobám nuceným k prostituci či vykořisťovaným v práci¹ komplex sociálních služeb, ze kterých si mohou po dohodě se sociální pracovnící vybrat ty, které odpovídají jejich potřebám.

Sociální služby se řídí požadavky Standardů sociálních služeb a jsou poskytovány zdarma.

Klientkou/em La Strady se osoba stává ve chvíli, kdy podepíše Dohodu o spolupráci. Podpisu Dohody předchází úvodní rozhovor se sociální pracovnící La Strady, která zjišťuje okolnosti obchodování a potřeby klientky.

¹ Ve výjimečných případech je možné poskytovat sociální služby také osobám, jimž hrozí bezprostřední riziko obchodování.

Sociální služby, které nabízí La Strada: (dále LS)

1. Ubytování

▪ **Krátkodobé ubytování v azylovém bytě LS (AB)**

AB slouží pouze ženám. Klientka bydlí v AB sama, případně s dalšími ženami. Sociální pracovnice zejména v prvním týdnu klientku navštívuje a pomáhá jí zorientovat se v okolí. Dále se o sebe stará klientka sama (nákup potravin, praní prádla), případně jí pomáhá sociální pracovnice. Klientka se může volně pohybovat mimo azylový byt. Klientka nesmí kontaktovat osoby z rizikového prostředí a nesmí nikomu sdělit adresu AB.

▪ **Dlouhodobé ubytování**

a) ubytovna – po ukončení pobytu v AB LS může LS hradit kliente další ubytování na nezbytně nutnou dobu

b) specializovaná zařízení – LS může po dohodě s klientkou nabídnout a zprostředkovat ubytování ve specializovaném zařízení (AD pro matky s dětmi, Domy na půli cesty a další).

2. Finanční pomoc

V případě, že klientka nemá žádný finanční příjem/finanční prostředky, poskytuje LS po nezbytně nutnou dobu:

- 100 Kč na jídlo a osobní potřeby/den
- další finance na nezbytné hygienické potřeby, pokud je klientka nedostane
- telefonní kartu nebo kredit
- ošacení/obuv
- finance na dopravu (v rámci Prahy a ČR)
- další finanční příspěvky (např. na volnočasové aktivity, kurzy apod.).

3. Zdravotní a psychologická/psychiatrická péče

Cizinkám hradí LS nutné zdravotní ošetření a léky vč. psychiatrické péče. Na žádost klientky LS zprostředkuje konzultace s psychoterapeutkou.

LS nemá finanční zdroje na hrazení porodů a pouze ve výjimečných případech (např. zdravotní problémy) může hradit potrat.

4. Právní poradenství

LS může zprostředkovat právní zastupování a konzultace v oblastech trestního, rodinného, cizineckého, azylového a správního práva (podání trestního oznámení na pachatele, rozvody, dávky, péče o dítě, žádost o azyl, odvolání, žaloby apod.)

LS nabízí asistenci při jednání s policií.

LS nepracuje pro policii a klientka má právo odmítnout spolupráci s policií.

5. Sociální práce

Sociální práce zahrnuje zejména:

- pomoc při zařizování dokladů, dávek a legalizace pobytu v rámci zákonů platných na území ČR
- pomoc s vypracováním žádostí, stížností; zpracování vyjádření a posudků podle potřeby klientek
- doprovod, asistenci a pomoc při jednání s různými úřady a organizacemi

- asistenci při hledání zaměstnání.

6. Tlumočení a kurzy českého jazyka

- LS spolupracuje s řadou tlumočnic/tlumočnicků, které/kteří pomáhají v komunikaci se zahraničními klientkami.
- V případě, že se klientka rozhodne, že bude usilovat o získání trvalého pobytu či je žadatelkou o azyl, nabízí LS zajištění kurzů ČJ.

7. Asistence při podání žádosti o vstup do „Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi“

V rámci Národní strategie boje proti obchodování s lidmi nabízí Ministerstvo vnitra ČR (dále MV) možnost vstupu do speciálního Programu pro obchodované osoby.

▪ Podmínky žádosti o vstup do Programu MV

Pokud klientka souhlasí se spoluprací s policií a s poskytnutím důležitých informací o tom, co se jí stalo, může požádat o vstup do tohoto Programu. To znamená, že podepíše formulář „Žádosti o vstup do Programu MV“, který je podpořen stanoviskem La Strady a Policie ČR.

MV, které rozhoduje o přijetí do programu, se v co nejkratší době vyjádří k žádosti.

Pokud bude žádost schválena, má klientka nárok na 30denní lhůtu na rozmyšlení, zda podá trestní oznámení na pachatele a bude i nadále spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení.

▪ Výhody účasti v Programu MV

Klientce bude v první fázi cizineckou policií udělena výjezdní (vízum) doložka, další pak vízum za účelem strpění pobytu, které může být opakovně prodlužováno. Na základě tohoto víza je možné v ČR požádat o pracovní povolení po dobu trvání tohoto víza.

▪ Ukončení účasti v Programu MV

a) dobrovolným návratem do země původu (cestu hradí MV)

b) ukončením trestního řízení, následuje zprostředkování cesty do země původu (hradí MV)

c) porušením pravidel ze strany klientky (viz formulář žádosti o vstup do Programu)

d) na vlastní žádost klientky

e) ve výjimečných případech, pokud hrozí nebezpečí v zemi původu a pokud se klientka aktivně snaží o samostatný nezávislý život (dlouhodobé zaměstnání, ubytování a znalost českého jazyka), je možné žádat o udělení trvalého pobytu z humanitárních důvodů na území ČR.

!!! Je na dobrovolném rozhodnutí klientky, zda vstoupí do tohoto Programu. La Strada poskytuje služby i klientkám, které do tohoto Programu nevstoupí. !!!

8. Návrat a zařízení následné péče v zemi původu

Pro klientky, které jsou zařazeny do Programu MV, La Strada ve spolupráci s IOM (Mezinárodní organizace pro migraci) zajistí v případě zájmu návrat do země původu.

La Strada nabízí zprostředkování kontaktu na pomáhající organizace při návratu do země původu (v některých zemích pracují La Strady či další partnerské organizace). V případě zájmu může zprostředkovat následnou péči v pomáhající organizaci v zemi původu².

Poskytování většiny sociálních služeb není podmíněno ubytováním v azylovém bytě.

La Strada česká republika, o.p.s. je nevládní nezisková organizace, která působí v oblasti prevence obchodování s lidmi v ČR. Jako samostatná organizace je součástí stejnojmenného mezinárodního sdružení La Strada působícího v devíti zemích Evropy – Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, ČR, Makedonie, Moldávie, Nizozemí, Polsko a Ukrajina.

La Strada působí ve třech vzájemně propojených oblastech:

- prevence a vzdělávání
- sociální pomoc
- advocacy/lobby

Základními východisky pro činnost La Strady jsou:

- mainstreaming lidských práv
- zájem obchodovaných osob je zájmem veřejným
- rovnost příležitostí
- nediskriminační přístup
- empowerment.

INFO a SOS linka: 222 71 71 71 (út, čt 10:00-16:00, středa 12:00- 18:00) ve středu také v ruštině a ukrajinštině.

Nonstop mobil (pouze pro policii a pomáhající organizace!) 603 153 465

Web: www.strada.cz

² Pokud taková organizace existuje.

Použitá literatura

Baršová, A.: Problémy bydlení etnických menšin a trendy k rezidenční segregaci v České republice. In: Romové ve městě, Socioklub Praha 2002

Global Report under the Follow-up to the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work. A global alliance against forced labour. International Labour Office, Ženeva 2005.

Hůle, D.: Kazuistiky pěti romských dívek z pohledu prostituce. La Strada ČR, 2004 – nepubl.

Kalibová, K.: Romové z pohledu statistiky a demografie. In Romové v České republice. Socioklub Praha 1999

Lidská práva v praxi – prevence obchodu se ženami v romských komunitách. (závěrečná zpráva z projektu). La Strada ČR, 2004 – nepubl.

Obchod s lidmi...informační materiál nejen pro profesionály/ky – CD ROM, La Strada ČR, Praha 2005

Oishi, N: Gender and Migration: An integrative Approach www.ccis-ucsd.org/

The Importance of Considering Gender Issues in Migration www.ilo.org

„Z ústavu do života“ – podpora rozvoje sociálních a komunikačních dovedností dětí. Člověk v tísni, o.p.s., Praha 2005

www.strada.cz

www.antislavery.org

Obrázek 1

Obrázek 2

Obrázek 3

TEL. 222 71 71 71